

Rättvisemärk mobiltelefonerna

Det är svårt att känna annat än förtvivlad hopplöshet inför det som händer i östra Kongo. Årtionden, inte bara år, går utan att cirkeln av våld och förnedring bryts. Grymheterna mot civila, framför allt kvinnor, är ohyggliga.

Vittnesbörd om vad som sker saknas inte. När Denis Mukwege, kirurg som vid ett missionssjukhus i södra Kivu försöker återställa skymfade och skadade kvinnor som utsatts för fruktansvärda sexuella övergrepp, tilldelades Olof Palmepriset nyligen var riksdagshusets gamla andrakammarsal fullsatt. Nyhetsmedierna fylldes med reportage om hans helande insatser.

Men striderna och övergreppen fortsätter. Vapenvilor utlyses och bryts. Allianser ingås, men inte för fred utan fortsatt krig. Otillräckliga internationella styrkor verkar stå maktlösa. Och samtidigt påminns vi om att Kongo är ett av världens mest mineralrika länder. Rikedomerna är landets förbannelse.

Det vore rimligt att tro att någon traditionell kolonialherre eller imperialist skulle behöva ha kontroll över gruvutvinningen och samhället. Stabilitet, men orättvisa hade varit en förväntad ordning. I stället tycks några bäst tjäna på att krig och kaos fortsätter att råda. FN har gjort ett antal utredningar som visar hur både regerings- och rebellstyrkor inte bara i själva Kongo utan i grannstaterna Rwanda och Uganda alla tar del av de onda affärerna med malm och metaller. Uganda förefaller erbjuda den viktigaste utförselvägen till världsmarknaden. FN-utredarna har också lyckats peka ut över 80 internationella företag som är inblandade. Men hur det högst konkret går till sedan, när metallerna direkt kommer in i produktionen i vår del av världen, skulle jag gärna vilja veta.

Östra Kongo har förutom guld och diamanter också världens viktigaste fyndigheter, kanske 80 procent, av coltan. FN-utredningen har dokumenterat att det begås grova övergrepp vid utvinningen. Coltan används bland annat vid framställning av bärbara datorer och mobiltelefoner.

Svenska och finländska företag är som bekant två av världens ledande mobiltelefonstillverkare. Någonstans i världen måste Ericsson och Nokia ha fabriker som använder coltan som råvara. Det kan väl inte vara omöjligt att få fram varifrån den kommer?

Vi blir snabbt allt fler som väljer Rättvisemärkt när vi ska köpa bananer och kaffe. Vi litar på att organisationen bakom Rättvisemärkt kan garantera att det vi köper framställts och transporterats på rimliga villkor, socialt, ekonomiskt och vad gäller miljö.

Det vore väl värt att på liknande sätt försöka följa mobiltelefonernas slingriga väg tillbaka i produktionskedjan över förädlad metall till gruvmalm någonstans i östra Kongo. Kan inte någon aktieägare börja med att ställa en fråga på Nokias bolagsstämma? Detta om något vore att utkräva den ”corporate responsibility” som FN och de stora multinationella företagen talat så mycket om de senaste åren.

Låt oss kräva rättvisemärkta mobiltelefoner! Vi är säkert många som är beredda att betala ordentligt mer för en telefon om vi säkert visste att den inte innehöll blodbesudlade komponenter från Kongo. Och om efterfrågan på metaller från krigets Kongo minskar, kanske vi till och med kunde ge ett litet bidrag för att få slut på grymheterna.

ANDERS MELLBOURN